

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

I. Violatis canonibus, dupliciter prospicitur disciplinæ, vel lata lege, vel specialiter emendato quod perperam gestum est. Latæ legis exemplum; è Codice Theodos. & Iustin. Explicatur lex Omni ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

lege anno CDXLIX. lata constet Irenaeum post binas nuptias, contra canones apostolicos, Tyriorum Episcopum factum, ab Ecclesia illa, nulla praevia damnatione canonica, solo Principis imperio canones infractos ulciscente dejectum, mandata Hormisdæ Praefecto praetorio rei iudicata executione. Refert etiam Liberatus non dissimile Zenonis decretum; qui Petrum Moggum à sectatoribus suis Patriarcham Alexandria creatum nondum satis functo Timotheo, quem Basiliscus tyrannus sede sua depulerat, misso ad Anthemium Aegypti praefectum rescripto amovit. Id singulare in Moggo reperio, quod haeresim Eutychianam palam profiteretur. Ceterum Liberatus alienae sedis invasionem, seu mavis adulterium contra canones patratum, à Zenone coercitum docet, his verbis: *Anthemius accepta imperiali iussione, expulsi sacerdotio Petrum tanquam adulterum, & contra leges Ecclesiae factum, & in episcopalem sedem Timotheum Salophaciolum revocavit. Quae omnia à Principibus acta sunt iure quodam extraordinario, idque in apertissima canonum violatione: quae nulla causae cognitione nec iudiciorum solennibus indigebat, sed in mera facti executione versabatur. Etenim si occulto & ambiguo crimine pulsati fuissent Episcopi, cognitio canonica synodum solum respexisset. Sed in manifestissima violatione, canonibus factam injuriam iis poenis Principes ulciscabantur quae legibus irrogatae erant, nempe expulsionem à sede. Deturbationem enim illam, quae vacantem Ecclesiam redderet, sui arbitrij esse putabant; non autem regradationem, vel dejectionem ab episcopali dignitate, quae poena erat merè ecclesiastica. Poenam autem illam expulsionem hanc vacatione episcopatus hodie irrogare non possunt Principes, ob eas causas quas tomo secundo exponam.*

C A P V T II.

Synopsis.

I. Violatis canonibus, dupliciter prospicitur discipline; vel lata lege, vel specialiter emendato quod perperam gestum est. Lata legis exemplum, è Codice Theodos. & Iustin. Explicatur lex Omni innovatione. C. de sacros. Ecclesis. Theodosius relationes synodicas Illyrici in rebus dubiis tribuit Episcopo CP. Quod carnis effectus.

II. Photij expositio refutatur, qua omnes quaestiones canonicas tribui putat Episcopo CP. non autem solam relationem rerum dubiarum. Opinio viri eruditi, qui censet innovationem à lege damnatam versari in eo quod Illyriciani recessissent à sede CP.

III. Principes specialiter quoque querelis adversus canonica iudicia delatis prospiciebant; quia patro-

cinium debebant non solum canonibus, sed etiam Clericis; ut probatur è Concilio Chalcedonensi.

IV. Querelae ad eos contra iudicia ecclesiastica delatae, varie se gerebant. Aliquando ipsi cognitionem ad se transferebant. Id ostenditur exemplo Athanasij Alexandrini. Eius appellatio à Concilio Tyrio ad Constantinum responder appellacionibus ab abusu; & differt ab appellacione Donatistarum.

V. Quatuor vitia seu nullitates Synodi Tyria. Hostes Athanasij à iudicio non rejeiti. Delegati in Marcionidem ad testimonia recipienda, qui è caetu illo erant suspensissimi. Delegatio decreta à parte tantum Concilij. Testimonia recepta è iuramento. Dolus & insidia iudicium.

VI. Ob ea vitia Athanasius libello postulat à Dionysio Imperatoris legato, ut negotium integrum ejus cognitioni referret.

VII. Damnatur Athanasius. Appellat Constantinum, ob dolum, insidias, & vim hostium potius quam iudicium. Constantinus cognitionem suscipit, ut cognoscat de perverso illo iudicij ordine. Ea cognitio eluditur, nova accusatione majestatis lese delata. Ea de causa Athanasius in Gallias relegatur à Principer. In angustiis licere putavit Athanasius auxilia Principum implorare adversus infesta iudicia ecclesiastica.

I. PRINCIPUM auctoritate restituentos esse violatos canones, & male gestarum rerum correctionem ex ea petendam, docuit Iustinianus. Quod duplici modo fiebat, vel latis legibus, quae innovationes tentatas ab Episcopis ultra progredi vetarent, & canonum executionem in futurum decernerent, vel etiam amota specialiter canonis alicujus violatione. De primo genere extrat in Codice elegans Theodosij Junioris constitutio, cujus haec sunt verba: *Omni innovatione cessante, vetustatem & canones pristinos ecclesiasticos, qui usque nunc tenuerunt, etiam per omnes Illyrici provincias servari precipimus. Tum si quid dubietatis emerferit, id oporteat, non absque scientia viri reverendissimi sacrosanctae legis antistitis urbis Constantinopolitanae, quae Romae veteris prerogativa letatur, conventui sacerdotali sanctoque iudicio reservari. Quis mihi videatur genuinus hujus legis sensus, aperiam; praecipue cum à Photio in alienam à vero sententiam detorta fuerit, & in ejus enarratione quoque vir eruditissimus peccarit. Duo sunt legis membra. Primo cavetur, ut antiqui mores & canones ecclesiastici vim suam obtineant, etiam in provinciis Illyrici ut in ceteris reliquarum Dioeceseon provinciis; ita ut si quid innovatum fuerit contra canones, Episcoporum incuria vel ambitu, omni effectu careat. Hic ergo Theodosius moribus antiquis & canonibus integram auctoritatem restituit, & innovationes amolitur. Pars autem ista commate distinguenda est à verbis sequentibus legis, juxta lectionem Codicis Theodosiani quam proposui. Secunda verò pars incipit ab hac*

Ubi in d. de. v. c. 16.

Videtur in No. 113. poliam. p. n. huj. capit.

L. Omni. 47. C. Th. de Episc. & l. c. de sacros. Eccles.

Ballano in d. p. l. p. c. 16.

L. c. de d. de. v. c. 16.

particula, *Tum*, quæ extat in Codice Theodosiano; in cuius locum irrepfit in Codice Iustiniani particula *Ut*; quæ licet eundem sensum exprimere possit, non tamen sic apertum, ut eum altera lectio præfert. Secundæ autem partis hic est sensus: Si quod dubium emerferit in canonum interpretatione, (quo prætextu Episcopi canonum violatorum invidiam à se depellebant) eam non unius Episcopi Metropolitanæ arbitrio temperandam, sed conventui sacerdotali & plenæ Illyricianæ Diœceseos synodo committendam; ita tamen ut ea de re ad sedem Constantinopolitanam referatur. Canones pristini nulli sunt alij præter Nicænos & Antiochenos, qui quæstiones canonicas synodorum iudicio finiendas decernunt. quod Synodus quoque Constantinopolitana amplexa est, collectis provinciarum synodis in unum Diœceseos integræ conventum. Attamen fatendum est, sub prætextu conservandæ vetustatis, novitatem magni momenti ad amplificandam Constantinopolitanæ sedis auctoritatem hac lege induci: quæ ita canonicas quæstiones Concilii Illyricianis reservat. ut res dubiæ ad Episcopum Constantinopolitanum referantur, eo quod nova Roma veteris Romæ privilegiis fruatur, & novæ Romæ Episcopus primatu honoris potior sit post Romanum Episcopum, juxta canonem secundum Synodi Constantinopolitanæ. Unde sequi videbatur, eas omnes provincias quæ intra fines Orientalis Imperij comprehenderentur, ab urbis regni Episcopo eadem auctoritate regendas qua veteris Romæ Episcopus Occidentales provincias administrabat. Ideoque sicut difficiles causæ & ambiguae à synodis ad Romanam sedem referendæ sunt, ut observamus alibi ex Innocentio primo, ita quoque si quid dubietatis emerferit in canonum interpretatione, à synodis Illyrici iudicandum decernit Theodosius, non absque scientia Episcopi Constantinopolitani, id est, relatione ad eum Episcopum facta. Loquitur enim de Illyrico Orientali, quod Macedoniæ & Daciæ ambas Diœceses complectebatur, distractumque fuerat temporibus Theodosij senioris à reliquo Illyrico; quod deinceps Occidentale vocatum est, eò quod Occidentis Imperio reservatum fuerit, ut ante divisionem illam, solidum Illyricum Occidenti adscribatur. Sed Theodosij conatus irritus fuit. Etenim post tempora istius legis (quæ lata est anno quadringentesimo vigesimo primo) à solo Romano Episcopo Macedoniæ Episcopi pependerunt, ad eumque solum relationes suas in rebus dubiis destinaverunt, ut patet ex epistola Leonis ad Ana-

stasium Theſſalonicenſem, cui vices quoque ſuas per Macedoniæ Diœceſim commiſerat. Inde eſt quod Clerici Conſtantinopolitani, cum privilegia ſedis ſuæ tantopere aſſertum & amplificatum irent in Concilio Chalcedonenſi, Illyrici mentionem nunquam injecerunt, ſolâſque Diœceſes Thraciam, Aſianam, & Ponticam obtinuerunt canone xxviii. illius Concilij. Quare lex Theodoſij effectum fortita non eſt, in eo capite quod Illyricum Orientale Conſtantinopolitano Episcopo addicebat, cum Patriarchatui Romano ſemper paruerit, donec per vim à ſedis apoſtolicæ adminiſtratione diſtractum eſt, ut dixi cap. i. libri primi.

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

CVM illuſtriſſimus Archiepiſcopus obſervaverit hoc loco irritum fuiſſe conatum Theodoſij, qui relationem rerum dubiarum Illyricianæ Diœceſeos tribuere tentaverat Episcopo Conſtantinopolitano, officij atque muneris mei eſſe puto hanc illius obſervationem confirmare auctoritate ejuſdem Theodoſij, præſertim cum immortalis memoriæ viro (ut de Baronio dicebat Simondus) debere me iudicem; ut que rectè & verè ab eo dicta ſunt, ea ut pro veris habeantur, enitar quoad poſſum. Itaque conjeſturam ejuſdem Archiepiſcopi oſtendam veram eſſe ex reſcripto Theodoſij ad Honorium Auguſtum, quo (ut rectè adnotatum eſt ab Holſtenio) abrogavit legem illam quam in hoc paragrapho Marca ſuſcepit explicandam, privilegiaque Romani Pontificis in Illyricianis Eccleſiis renovavit ac confirmavit rogatu Honorij. Edita eſt nuper ab Holſtenio Synodus habita Romæ anno dcccxi. ſub Bonifacio ſecundo: inter cuius Acta extat epistoſola Honorij ad Theodoſium, qua eum rogat ut remotis quorundam Episcoporum Illyricianorum ſubreptionibus, antiquum ordinem præcipiat cuſtodiri, & ut privilegia Romane ſedis inconcuſa perdurent. Præſtat autem iſta Honorij verba referre. *Petit enim (ſedes apoſtolica) ut hac privilegia que dudum à patribus conſtituta uſque ad noſtra tempora ſervata ſunt, inconcuſſa perdurent. In qua parte perſpicit ſerenitas tua nihil veteriſtis decretis, ſi qua canonum conſcripta ſint regulis, penitus derogandum, nec tot jam ſeculorum reverentiam novelliſſis præjudiciis ſauciendam, Domine. Unde majestas tua, recensitâ noſtra pietatis aſſuitibus, Chriſtianiſſimæ memor. quam peſtoribus noſtris miſericordia cœleſtis infundit, univerſis remotis que diverſorum Episcoporum ſubreptionibus per Illyricum impetrari dicuntur, antiquum ordinem præcipiat cuſtodiri; ne ſub Principibus Chriſtianiſſimæ Romane perdat Eccleſia quod alij Imperatoribus non amiſit.* Reſcripſit itaque Theodoſius ad Honorium, remotam à ſe eſſe ſubreptionem Episcoporum Illyricianorum, præſertimque apoſtolicam diſciplinam & canones veteres obtinere debere ſanciviſſe, demandata hujus decreti executione Præſectis prætorio Illyrici ſui, id eſt, Illyrici orientalis, cui præerat Theodoſius Imperator Orientis. Hæc ſunt ejus verba: *Unde omni ſupplicantiſſimorum Episcoporum per Illyricum ſubreptione*

subreptione remota, statuitur observari quod prisca apostolica disciplina & canones veteres eloquentur. Super qua re, secundum formam oraculi perennitatis tue, ad viros illustres Praefectos praetory Illyrici nostri scripta porreximus, ut cessantibus Episcoporum subreptionibus, antiquum ordinem similiter faciant custodiri; ne venerabilis Ecclesia sanctissima Urbis privilegia à veteribus constituta amittat, qua perenne nobis sui nominis consecravit imperium.

II. Restat ut Photij dolosam expositionem paucis refellam: qui studio augenda Constantinopolitanae sedis, quam invaserat, indefinita locutione omnia canonica iudicia in Illyrico acta ab Archiepiscopo Constantinopolitano & ejus synodo definienda esse ait. Quod alienum est à mente Theodosij, qui definitiones istas synodis provincialiarum, vel etiam generali synodo Dioceseos Illyricianae attribuit, non autem synodo Constantinopolitanae. Quaestiones enim istae locis suis & à sua Dioceseos synodis audiri debent, ut inquirunt Valens, Gratianus, & Valentianus; idque discrete cautum est canonibus Secundae Synodi. Id unum excepit Theodosius, ut si quod dubium emergeret, ad sedem Constantinopolitanam referretur. Itaque quod de una specie dictum est, ad omnes generaliter trahi non debet. Porro vir illustrissimus & eruditissimus in specie hujus legis fingenda lapsus est. Existimat enim Theodosio ab Attico Episcopo Constantinopolitano suggestum fuisse, Illyricos Episcopos res novas molientes, à sedis Constantinopolitanae obsequio recessisse, sub Arsacio decessore suo, & hoc colore eliciuisse rescriptum illud, quo cessante illa innovatione, veteres canones servari praecipuntur, scilicet, ut ille explicat, canon Secundae Synodi, quo primatus defertur Episcopo novae Romae, post Romanum Episcopum. Sed adeo apertum erat Illyricum nunquam sedem Constantinopolitanam coluisse ut nemo tam perfricta frontis fuisse censendus sit qui libertatem Illyricianorum, innovationem appellaret; praesertim cum ipso canone secundo CP. (quem sub nomine vetustatis & pristinorum canonum vult significari vir summus) nulla Dioceseos Illyricianae mentio facta fuerit, sed tantum Aegyptiacae, Antiochenae, Asiae, Pontice, & Thracice; ut alibi monui.

III. Ut autem redeam ad Principum auctoritatem; non solum lege generaliter lata canones adversus novitates vindicabant, sed etiam specialiter injuriam illatam in iudiciis canonicis per canonum violationem decretis suis resarciebant, si quis ad eos querelam suam deferret. Cui rei ex officio incumbant, non solum quod canonum custodia illis commissa esset, sed etiam quod civium

& praecipue Clericorum patrociniū, & tranquillitatis publicae cura ad eos spectaret. Id eximie docet libellus porrectus Marciano ab Eusebio Dorylaei Episcopo, & insertus Actis Concilij Chalcedonenſis; ubi de iis quae adversum se à Dioscuro patrata erant in Ephesino Concilio graviter conqueritur; Intentio & propositum est majestatis vestre, universis quidem sibi subditis providere, & manum porrigere omnibus injuste oppressis, praecipue tamen fungentibus sacerdotio; in hoc divinitati placentes, à qua vobis imperare & dominari sub hoc sole donatum est. Ergo quoniam multa & dira & contra omnem consequentiam fides quae in Christum est, & nos, sumus perpeſsi à reverendissimo Dioscuro Episcopo Alexandriae magnae civitatis, adimur vestram pietatem, supplicantes justitiam promereri. Unde patet Eusebium fiducia patrocini ductum, quod Marcianus Sacerdotibus oppressis praestare tenebatur, ad eum accessisse, ut Principis auctoritate jus suum consequi posset, ob ea quae contra canones à Dioscuro gesta erant Ephesi. Basilianus quoque Ephesi quondam Episcopus preces obtulit Marciano, quae relatæ sunt in Concilio Chalcedonenſi, quibus iniquo iudicio se ab episcopatu depulsum exponit, subsidiūque regiè tuitionis exposcit: Omnis salus violentiam patientium post Deum vestra tranquillitas est, praecipue autem Sacerdotum Christi. Quapropter & ego ad has preces veni provolutus vestigijs vestris, ut in his mei miseremini. Eunomius Episcopus Nicomedie in Bithynia auxilium quoque Marciani implorat adversus invasionem Anastasij Nicæni; quia, ut inquit ille, imperium Principi collatum est ad salutem orbis & pacem Ecclesiarum.

IV. Tot nominibus adstricti Principes ad juvandos eos qui de aperta canonum violatione & de iudiciis ecclesiasticis conquirebantur, duorum alterum faciebant; aut ipsi cognitionem suscipiebant, eo tantum fine ut illis de violentia constaret, quam deinde amoveri procurarent; aut aliis modis prospiciebant, de quibus dicemus sequentibus capitibus. Cum autem harum rerum probatio ex historia Conciliorum petenda sit, quae nobiles tantum eventus recenset, pauca sed illustria proferemus testimonia. Et quidem à B. Athanasio Alexandrino auspicabimur, qui primus omnium à iudicio adversum se reddito in Concilio Tyrio Constantinum Augustum provocavit. Princeps autem appellationem suscepit; & partibus diem dixit, quae se in Consistorio suo siterent, Rem gestam narabo, ut omnibus pateat hanc appellationem ejus generis esse quae hodiernis appellationum tanquam ab abusu formulis apprime respondet;

Thot. in Nomes.
L. III. Th. de
III. Col. Perron.
A. J. K. Epilc.

Ad. i. Conc.
Chalc. Chalcedonenſis
Act. xi. Conc.
Chalced.

Ad. xi. Conc.
Chalced.

Ad. xi. Conc.
Chalced.

Ad. xi. Conc.
Chalced.

